

УДК 316.46

І. В. ДЕГТЯРЬОВ, здобувач

*Київський національний університет технологій та дизайну
Київ, Україна*

Т.Р. ЦАЛКО, к.е.н., доцент

*Київський національний університет технологій та дизайну
Київ, Україна*

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Малий бізнес є важливим елементом економічного розвитку, оскільки забезпечує гнучкість, інноваційність та зайнятість населення. В умовах глобалізації та розвитку інформаційного суспільства цифрові технології стають визначальним чинником конкурентоспроможності. Вони відкривають нові можливості для організації бізнес-процесів, виходу на ринки та взаємодії зі споживачами.

Метою є дослідження ролі цифрових технологій у розвитку малого бізнесу, визначення їх переваг та бар'єрів використання.

Цифровізація малого бізнесу не є одноманітним процесом, а охоплює широкий спектр інструментів та практик. Визначення ключових напрямів їх застосування дозволяє структурувати сучасні тенденції та окреслити можливості для підвищення ефективності підприємницької діяльності. Саме тому доцільним є детальний аналіз сфер, у яких цифрові технології набувають найбільшої актуальності для розвитку малого бізнесу.

Отже, основні напрями застосування цифрових технологій є:

1. Електронна комерція та маркетинг

1.1. Онлайн-платформи дозволяють малим підприємствам виходити на глобальний ринок з мінімальними витратами.

1.2. Цифровий маркетинг (SEO, SMM, контент-маркетинг) забезпечує таргетовану комунікацію зі споживачами.

2. Фінансові технології (FinTech)

2.1. Використання онлайн-банкінгу, електронних платежів та мобільних додатків спрощує фінансові операції.

2.2. Краудфандингові та краудінвестингові платформи розширюють доступ до фінансування.

3. Хмарні технології та SaaS-рішення

3.1. Хмарні сервіси забезпечують гнучке управління бізнес-процесами, знижують витрати на ІТ-інфраструктуру.

3.2. Інструменти для віддаленої роботи сприяють підвищенню продуктивності та адаптивності бізнесу.

4. Аналітика та Big Data

4.1. Використання аналітичних інструментів допомагає приймати обґрунтовані управлінські рішення.

4.2. Big Data дозволяє прогнозувати поведінку клієнтів і формувати персоналізовані пропозиції.

5. Соціальні мережі та цифрові комунікації

5.1. Платформи (Facebook, Instagram, TikTok, LinkedIn) створюють нові канали просування та взаємодії зі споживачами.

5.2. Онлайн-репутація стає критичним фактором довіри до бренду.

Попри очевидні переваги цифровізації, процес інтеграції цифрових технологій у діяльність малого бізнесу супроводжується низкою суттєвих викликів, які уповільнюють темпи їх поширення та знижують ефективність застосування.

По-перше, значною проблемою є обмеженість фінансових ресурсів малих підприємств. Для більшості суб'єктів малого бізнесу інвестиції у цифрову інфраструктуру, ліцензійне програмне забезпечення, кіберзахист чи навчання персоналу є надмірним фінансовим навантаженням. Це створює ситуацію, за якої доступ до сучасних цифрових рішень мають лише ті підприємства, що вже досягли відносної фінансової стабільності.

По-друге, низький рівень цифрової грамотності та компетентностей власників і працівників зумовлює труднощі у впровадженні інноваційних рішень. Брак знань про можливості цифрових інструментів, а також відсутність систематичного підходу до цифрової освіти призводять до недостатнього використання їхнього потенціалу.

По-третє, актуальною перешкодою є зростання кіберзагроз та потреба у забезпеченні інформаційної безпеки. Малі підприємства, як правило, не мають достатніх ресурсів для побудови комплексної системи захисту даних, що робить їх більш вразливими до кібератак порівняно з великими корпораціями. Це може спричинити фінансові втрати, зниження довіри клієнтів і партнерів.

По-четверте, регуляторні та правові бар'єри також впливають на цифровізацію малого бізнесу. Недостатня узгодженість нормативно-правової бази, складні процедури ліцензування та оподаткування електронної комерції стримують підприємців від масштабнішого використання цифрових інструментів.

Отже, зазначені виклики мають системний характер і вимагають комплексного підходу до їх подолання. Вони зумовлюють необхідність активізації державної підтримки, інституційної координації та інвестицій у розвиток цифрових компетентностей, що є передумовою сталого розвитку малого бізнесу в умовах цифрової економіки.

Малий бізнес у майбутньому дедалі більше орієнтуватиметься на: використання штучного інтелекту та автоматизації бізнес-процесів; інтеграцію у цифрові екосистеми «розумних міст»; застосування блокчейн-технологій для підвищення прозорості та довіри; розвиток електронних платформ для міжнародної кооперації.

Цифрові технології виступають каталізатором розвитку малого бізнесу, сприяючи оптимізації процесів, розширенню ринків та підвищенню ефективності управління. Для забезпечення стійкого зростання необхідними є інвестиції у цифрову грамотність, створення сприятливого регуляторного середовища та розвиток інноваційної інфраструктури.

Література

1. Бажал Ю. М. Інноваційний розвиток малого бізнесу: проблеми та перспективи. *Економіка і прогнозування*. 2020. № 2. С. 45–58.

2. Карпенко О. В. Цифрова трансформація підприємництва: нові виклики та можливості. *Економічний вісник університету*. 2021. № 48. С. 32–39.
Schwab K. The Fourth Industrial Revolution. Geneva: World Economic Forum, 2016. 172 p.

3. OECD. SME and Entrepreneurship Outlook 2021. Paris: OECD Publishing, 2021. 200 p.
4. Tapscott D., Tapscott A. Blockchain Revolution: How the Technology Behind Bitcoin and Other Cryptocurrencies Is Changing the World. New York: Penguin, 2018. 368 p.
5. Laudon K. C., Laudon J. P. Management Information Systems: Managing the Digital Firm. 16th ed. New York: Pearson, 2020. 600 p.
6. Єгорова І. В. Роль цифрових технологій у забезпеченні конкурентоспроможності малого бізнесу. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2019. № 4. С. 120–129.
7. World Bank. World Development Report 2022: Finance for an Equitable Recovery. Washington, DC: World Bank, 2022. 340 p.
8. Brynjolfsson E., McAfee A. The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. New York: Norton & Company, 2014. 320 p.
9. Невмержицька С.М., Цалко Т.Р. Використання віртуальних технологій для пошуку роботи. *Імперативи економічного зростання в контексті реалізації Глобальних цілей сталого розвитку* : матеріали V Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, м. Київ, 23 квітня 2024 року. Київ : КНУТД, 2024. С. 356-359. – URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/27170/1/IMPER_2024_P356-359.pdf
10. Український інститут майбутнього. Цифровізація економіки України: виклики та можливості. Київ, 2020. 56 с.